

IAN FLEMING

CASINO ROYALE

μετάφραση
Χριστιάννα Σακελλαροπούλου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΟΠΤΡΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο συνδυασμός αρωμάτων, καπνού και ιδρώτα στη σάλα ενός καζίνο είναι απωθητικός στις τρεις τα ξημερώματα. Και τότε, η διάβρωση της ψυχής που προκαλεί ένα μεγάλο ποντάρισμα –ένα κράμα απληστίας και φόβου και νευρικής υπερδιέγερσης– γίνεται αβάσταχτη και οι αισθήσεις ξυπνούν και ξεγείρονται εναντίον της.

Ο Τζέιμς Μποντ συνειδητοποίησε ξαφνικά ότι ήταν κουρασμένος. Πάντα ήξερε πότε μπούχιζε το σώμα ή το μυαλό του και πάντα ενεργούσε ανάλογα. Αυτό τον βοηθούσε να αποφεύγει την καταπόνηση και την άμβλυση των αισθήσεων που επιφέρουν λάθη.

Τι κάνουν αυτές οι λίγες πρώτες αράδες; Κατ' αρχάς μας μεταφέρουν κατευθείαν εκεί. Δεν χρειάζεται να έχεις βρεθεί σε καζίνο στις τρεις τα ξημερώματα –όπως μάλλον δεν θα είχαν κάνει οι περισσότεροι αναγνώστες του Φλέμινγκ– για να γευτείς τη χλιδάτη εξαχρείωση. Εμπιστευόμαστε τον

ξεναγός που γράφει τόσο χαλαρά αλλά πειστικά για τη διάβρωση της ψυχής και συστηνόμαστε με έναν άντρα που, πέρα απ' ό,τι είναι, είναι άνθρωπος σαν κι εμάς: κουράζεται, μα παράλληλα διαθέτει χαρίσματα που μπορεί να επιθυμούμε – ξέρει να παίρνει υπολογισμένα ρίσκα, διαθέτει αρκετή αυτογνωσία, είναι αποφασιστικός.

Κατόπιν μας λένε ότι κάτι τρέχει. Δεν ξέρουμε ακόμα ποια είναι η δράση, αλλά ξέρουμε ότι πορευόμαστε προς τα εκεί· πρόκειται για έναν άντρα που κάνει διάφορα, του συμβαίνουν διάφορα. Πάνω από όλα, οι αναγνώστες του 1953, όταν εκδόθηκε αυτό το βιβλίο, κατάλαβαν ενστικτωδώς ότι εισήχθησαν σε έναν κόσμο με φίνα κρασιά και αρωματικό καπνό, ακριβά ρούχα, πολυτελείς τοποθεσίες και εξωτικούς κινδύνους που δεν μπορούσαν να δουν από κοντά, αλλά μπορούσαν σίγουρα να φανταστούν. Ο ξεναγός τους γνώριζε αυτόν τον κόσμο κι εκείνοι τον πίστεψαν. Τελικά, θα τους άρεσε το όνομα που διάλεξε για τον ήρώα του: δυνατό, απλό, ικανό να εντυπώνεται στη μνήμη, εύλογα αλλά όχι αποκλειστικά βρετανικό, ευπρόφερτο, με μια νύξη στην εύπορη Μποντ Στριτ.

Το 1953 το κρέας μοιραζόταν ακόμα με δελτίο και τα περισσότερα βρετανικά νοικοκυριά δεν είχαν αυτοκίνητο, τηλέφωνο ή τηλεόραση. Πολλές πόλεις, ειδικά το Λονδίνο και τα λιμάνια της χώρας, ήταν σαν σεληνιακό τοπίο από τους κρατήρες οβίδων, τα ερειπωμένα κτίρια και τα θρασεμένα αγριοβότανα. Η Σοβιετική Ένωση, με τον ετοιμοθάνατο Στάλιν να κρατάει ακόμα γερά τα ηνία της εξουσίας, παρέμενε επί ποδός πολέμου, κατέχοντας τη μισή Ευρώπη και απειλώντας την άλλη μισή. Στην Ανατολή κλιμακωνόταν ο Πόλεμος της Κορέας, μια ζοφερή και πολυαίμακτη

υπόθεση που φαινόταν να προαναγγέλλει την επεκτατική πολιτική της κομμουνιστικής Κίνας. Πρόσφατα ανακαλυφθέντα πυρηνικά όπλα απειλούσαν να αφανίσουν τον κόσμο.

Η αλήθεια είναι ότι υπήρχαν εκρήξεις χρώματος και εθνικών πανηγυρισμών: η στέψη της Βασίλισσας Ελισάβετ Β΄, η κατάκτηση του Έβερεστ και, τον Μάιο της επόμενης χρονιάς, η κατάρριψη του ρεκόρ των τεσσάρων λεπτών σε κούρσα του ενός μιλίου από τον Ρότζερ Μπάνιστερ. Αλλά η καθημερινή ζωή ήταν για τους περισσότερους ένας σκληρός αγώνας για λίρες, σελίνια και πένες με φόντο χρόνιες οικιστικές και διατροφικές ελλείψεις, ρούχα από δεύτερο χέρι και, σε παγκόσμιο επίπεδο, τη διαχείριση της οικονομικής και πολιτικής παρακμής. Ελάχιστοι μπορούσαν να αγοράσουν κρασί, πόσο μάλλον σαμπάνια, και οι περισσότεροι δεν είχαν ταξιδέψει ποτέ εκτός των συνόρων, παρά μόνο για να πολεμήσουν.

Μέσα σε αυτό το γκριζο και συχνά ζοφερό πλαίσιο, οι πρώτες αυτές αράδες του *Casino Royale* θα ηχούσαν σαν προσκλητήριο σάλπισμα. Παιάνιζαν τη γέννηση ενός στοιχείου εθνικής –και αργότερα διεθνούς– μυθολογίας, το ίδιο ανθεκτικής στον χρόνο και σχεδόν το ίδιο πιστευτής όσο η πραγματική στέψη, η κατάκτηση του Έβερεστ ή η κατάρριψη του ρεκόρ των τεσσάρων λεπτών στο μίλι.

Μπορεί να φαίνεται παράξενο να μιλάμε για τον Τζέιμς Μποντ με όρους αληθοφάνειας, δεδομένων των εξωφρενικών άθλων που διεκπεραίωσε αργότερα, ιδιαίτερα στον κινηματογράφο, αλλά έχει πληθώρα στοιχείων που τον συνδέουν με την πραγματικότητα. Το θεμελιώδες υπόβαθρο του *Casino Royale* είναι ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και

ο ρόλος του Ίαν Φλέμινγκ ως αξιωματικού, υπό τις διαταγές του διευθυντή της Υπηρεσίας Πληροφοριών του Πολεμικού Ναυτικού (DNI). Ο Φλέμινγκ δεν ήταν κατάσκοπος ή σαμποτέρ, δεν έπεσε με αλεξιπτωτο στην Ευρώπη ούτε προωθήθηκε με υποβρύχιο για να αναφέρει τις θέσεις εχθρικών μονάδων, να ανατινάξει γέφυρες ή να βοηθήσει σε δράσεις αντιστασιακών ομάδων. Ήταν μάλλον στέλεχος της βάσης που βοηθούσε στην εκπόνηση και στον σχεδιασμό επιχειρήσεων και χρησιμοποιούσε τις πληροφορίες που έρχονταν από την πρώτη γραμμή (ήταν από τους λίγους που γνώριζε τη δουλειά των τεχνικών αποκρυπτογράφησης του κωδικού Αίνιγμα στο άκρως απόρρητο Μπλέτολεϊ Παρκ, το οποίο και επισκεπτόταν τακτικά). Η άποψή του για τις κατασκοπευτικές επιχειρήσεις ήταν πολύ περισσότερο από την πλευρά της δράσης, παρά του συλλέκτη πληροφοριών· με άλλα λόγια, ήταν περισσότερο των Ειδικών Επιχειρήσεων (SOE) παρά της Μυστικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (MI6).

Και αυτός είναι ο λόγος που ο Μποντ –αντίθετα από τη φαντασία του κοινού– δεν είναι στα αλήθεια κατάσκοπος. Κατά κανόνα δεν υποκλέπτει πληροφορίες τις οποίες μεταφέρει σε ανωτέρους ούτε στρατολογεί πράκτορες να ξεθάβουν μυστικά για λογαριασμό του. Προβαίνει σε ανθρωποκτονίες (κάτι που δεν γίνεται από βρετανικές υπηρεσίες πληροφοριών σε καιρό ειρήνης), ενεργεί ως σαμποτέρ ή, όπως στο *Casino Royale*, απεργάζεται την κατάρρευση και τον θάνατο ενός εχθρού. Είναι ραδιούργος υψηλού προφίλ, ένας πράκτορας με «άδεια να σκοτώνει», του οποίου μπορεί η προσέγγιση να είναι μυστική, αλλά οι επιχειρήσεις του γίνονται πολύ δημόσιες.

Είναι γειωμένος στην πραγματικότητα χάρη στο ενδιαφέρον του Φλέμινγκ για το σκηνικό και σε αυτά που θα περιγράφαμε ως «εξαρτήματα» της δουλειάς του Μποντ. Όπως ο Ρέιμοντ Τσάντλερ, πρώιμος θαυμαστής του *Casino Royale*, ο Φλέμινγκ είναι δυνατός στην περιγραφή του χώρου και της ατμόσφαιρας (κατά πολλούς εξίσου σημαντικό συστατικό των καλών βιβλίων αγωνίας όσο η ίδια η πλοκή). Στο *Casino Royale* αποκομίζουμε μια αίσθηση όχι μόνο από το εσωτερικό των καζίνο και των πολυτελών ξενοδοχείων, αλλά και από τις ειδυλλιακές κωμοπόλεις και τις απέραντες ακρογιαλιές της γαλλικής ακτογραμμής. Ξέρουμε ανά πάσα στιγμή τι φοράει ο Μποντ και ιδιαίτερα πώς ντύνεται η Βέσπερ, η πρώτη σε μία ατέλειωτη διαδοχή κοριτσιών του Μποντ.

Δεν χρειάζεται να αναλύσουμε σε ποιο βαθμό είναι ο Μποντ το alter ego του Φλέμινγκ ή κατά πόσον τα κορίτσια του Μποντ αντανakλούν το πώς θέλει ο Φλέμινγκ να βλέπει τις γυναίκες, αντί για το πώς είναι πραγματικά· το θέμα είναι ότι ο Φλέμινγκ παρατηρούσε τι φορούσαν οι άνθρωποι, όπως παρατηρούσε τι έτρωγαν, τι κάπνιζαν και έπιναν ή τι πίνακες κρεμούσαν στους τοίχους τους, και το κάνει ενδιαφέρον για τον αναγνώστη. Ο Μποντ δεν ανάβει ποτέ απλώς ένα τσιγάρο· ανάβει ένα Μόρλαντ με την τριπλή χρυσή γραμμή, χρησιμοποιώντας τον Ρόνσον αναπτήρα του από οξειδωμένο ασημί. Το θέμα σε τέτοια λεπτομέρεια –που εύκολα γίνεται αντικείμενο παρωδίας, αλλά πολύ δύσκολα επιτυγχάνεται– δεν είναι μόνο ότι προσδίδει ακρίβεια σε μια σκηνή και συμβάλλει στη σκιαγράφιση του χαρακτήρα, αλλά και ότι προσθέτει αληθοφάνεια στον φανταστικό κόσμο που προσπαθεί να χτίσει ο συγγραφέας. Το

οικογενειακό περιβάλλον του Φλέμινγκ, μαζί με τη θητεία του στη διάρκεια του πολέμου και την αδρά αμειβόμενη ενασχόλησή του με τη δημοσιογραφία σε καιρό ειρήνης, σήμαινε ότι κατείχε το αντικείμενό του. Ο Μποντ είναι πάντα καλοντυμένος (όπως ήταν και ο δημιουργός του), ένας σκληρός τύπος με βραδινό σακάκι αλλά τόσο εμφανώς τζέντλεμαν, που αποκλείεται να τον περνούσε κανείς για μπράβο ή σωματοφύλακα.

Ο Φλέμινγκ δίνει ιδιαίτερη σημασία στην ακρίβεια σε ό,τι αφορά αυτοκίνητα και όπλα. Καθιστώντας τις τεχνικές λεπτομέρειες ζωτικής σημασίας στην εξέλιξη της ιστορίας του, ακολουθεί την αποκρυσταλλωμένη παράδοση στα έργα αγωνίας που είναι αναγνωρίσιμη ήδη από το *The Riddle of the Sands* (1903) του Έρσκιν Τσίλντερ, όπου τα λεπτομερή χρονοδιαγράμματα ακτοπλοϊκών και σιδηροδρομικών δρομολογίων παίζουν κεντρικό ρόλο στη δημιουργία της αίσθησης απειλής και μυστηρίου. Και αποτελεί παγιωμένη σύμβαση στα θρίλερ, με ακόμα μεγαλύτερη έμφαση στη βεντάλια της βαλλιστικής και της εγκληματολογίας.

Χάρη στις ταινίες *Χρυσοδάκτυλος* και *Επιχείρηση Κεραυνός*, ο Μποντ συνδέθηκε αδιάσπαστα με την Άστον Μάρτιν DB5, αλλά η καριέρα του τόσο στον κινηματογράφο όσο και στις σελίδες των βιβλίων περιλαμβάνει μια πλούσια γκάμα οχημάτων, από το ταπεινό Ντεσεβό της Σιτροέν ως το Διαστημικό Λεωφορείο. Στα περισσότερα βιβλία ωστόσο, η αγαπημένη του μάρκα δεν είναι η Άστον Μάρτιν, αλλά πολλά και διάφορα μοντέλα της Μπέντλεϊ. Στο *Casino Royale*, το πρώιμο κονβέρτιμπλ κουπέ με ντεπόζιτο 4,5 λίτρων και διπλά καρμπρατέρ της δεκαετίας του

’30 στο γκριζο των αρμάτων μάχης (το αγαπημένο χρώμα του) περιγράφεται ως το μοναδικό του χόμπι. Ήταν ένα αμάξι που αντανακλούσε την αδυναμία του Φλέμινγκ στα σπορ αυτοκίνητα με ισχυρούς κινητήρες (είχε λατρεία για τη Φορντ Θάντερμπέρντ του), αν και για συγγραφέας που έγραφε τόσο καλά για αυτοκίνητα, ορισμένες φορές ήταν απρόσμενα απρόσεκτος, αναφερόμενος στην Μπέντλεϊ του Μποντ σαν Μαρκ IV, ένα μοντέλο που δεν έβγαλε ποτέ η γνωστή αυτοκινητοβιομηχανία.

Σε ό,τι αφορά τα όπλα, στο *Casino Royale* σπλίζει τον Μποντ με ένα αυτόματο 25άρι επίπεδο πιστόλι με σκελετό της λαβής και, κρυμμένο μέσα στην Μπέντλεϊ, ένα μακρύτερο 46άρι στρατιωτικό Κολτ. Παρέχοντας τέτοιες λεπτομέρειες, ο Φλέμινγκ δεν επιδεικνύει απλώς τις γνώσεις ή τον ενθουσιασμό του· κεντρίζει το ενδιαφέρον εκατομμυρίων λατρών των όπλων ανά την υφήλιο που ανταγωνίζονται τους παρατηρητές τρένων στον ζήλο τους να ξετρυπώσουν το παραμικρό λάθος. Ακολουθεί ένα παράδειγμα του είδους των εξοργιστικών διαμαρτυριών με τις οποίες ίσως και να εξοικειώθηκε υπερβολικά (ένα αυτο-επαινετικό παράδειγμα, μια που είναι δικό μου). Αναλογιζόμενος έναν φόνο που εκτέλεσε επιτυχώς πριν αρχίσει το *Casino Royale*, ο Μποντ περιγράφει ότι πυροβόλησε έναν άντρα στο στόμα από τριακόσια μέτρα μακριά με μια Ρέμινγκτον 30/30. Αυτή ήταν μια κοντόκαννη επαναληπτική καρμπίνα, σαν αυτές που βλέπαμε συνήθως στα γουέστερν. Έχω την έκδοση της Γουίντσεστερ, που είναι σχεδόν πανομοιότυπη. Είναι και τα δύο βαρέων βαρών όπλα, σχεδιασμένα να σκοτώνουν μεγάλα θηράματα ως και από 200 μέτρα μακριά, και όχι ιδιαίτερης ακρίβειας σε μεγαλύτερη

απόσταση. Ακόμα και με τηλεσκοπική διόπτρα που λέει ότι είχε ο Μποντ, δεν θα στοιχημάτιζα ότι θα πετύχαινα άνθρωπο 300 μέτρα μακριά, πόσο μάλλον έναν στόχο τόσο μικρό όσο ένα στόμα. Αλλά πάλι, εγώ δεν είμαι ο Τζέιμς Μποντ.

Άλλο ένα παράδειγμα σύνδεσης με την πραγματικότητα στο *Casino Royale* είναι βέβαια οι σκηνές τζόγου για τις οποίες είναι διάσημο το βιβλίο. Ο Φλέμινγκ αφιερώνει πολλές σελίδες για να εξασφαλίσει ότι καταλαβαίνουμε τι ακριβώς συμβαίνει στο τραπέζι της ρουλέτας και στις σάλες χαρτοπαιξίας, περιγράφοντας τα παιχνίδια και τις πιθανότητες, τους ήχους και τα τελετουργικά με τέτοια εξοικείωση, που αφήνει υπόνοιες εξάρτησης. Έχοντας ασφαλώς επίγνωση ότι θα ήταν εντελώς ανοίκειο στους περισσότερους αναγνώστες, φροντίζει να εξηγήει λεπτομερώς τι συμβαίνει, πότε και γιατί. Μας δίνει σχεδόν πάρα πολλές πληροφορίες –με ύφος που φτάνει στα όρια του διδακτικού–, αλλά του το συγχωρούμε λόγω της απειλητικής αίγλης με την οποία τις επενδύει. Η γοητεία και η απέχθεια που είναι φανερό ότι προκαλεί ο τζόγος στον Μποντ εντείνει ακόμα περισσότερο την αληθοφάνειά του ως φανταστικού ήρωα· μπορούμε να φανταστούμε ότι κάπως έτσι θα νιώθαμε κι εμείς, έστω κι αν η μόνη μας επαφή με τον τζόγο είναι η αγορά ενός Πρωτοχρονιάτικου Λαχείου κάθε χρονιά.

Ο Μποντ είναι επίσης βαθιά ριζωμένος στη λογοτεχνική παράδοση. Το κατασκοπευτικό είδος –τουλάχιστον όπως το έχουμε συνηθίσει– είναι κατά κύριο λόγο ένα βρετανικό φαινόμενο που ξεκίνησε περίπου στις αρχές του εικοστού αιώνα. Όπως ήδη αναφέρθηκε, το βιβλίο

The Riddle of the Sands του Τσίλντερ ήταν το διαπλαστικό πρώιμο παράδειγμα λογοτεχνικών αξιώσεων, μαζί με το *Κιμ* (1901) του Ράντγιαρντ Κίπλινγκ και το λίγο μεταγενέστερο *Με τα μάτια ενός Δυτικού* (1911) του Τζόζεφ Κόνραντ. Κατώτερης λογοτεχνικής αξίας, αλλά με τεράστια απήχηση και επίδραση στην «κατασκοπευτική μανία» που κάλυψε όλη τη δεκαετία πριν από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ήταν οι νουβέλες του Γουίλιαμ ΛεΚιού. Πολυγραφοτάτος, με οργιαστική φαντασία και κάμποση παλαβομάρα (μπορούσε να βγάλει μέχρι κι έξι μυθιστορήματα τον χρόνο), ο ΛεΚιού ήταν αρκετά κακός ώστε να είναι απολαυστικός:

«Υπάρχει ένα ενδεχόμενο να πέσουμε πάνω σε κάτι ενδιαφέρον εδώ», έλεγε ο Ρέι πατικώνοντας τον καπνό μέσα στην πίπα του, και διάβασα στην έκφραση του σχολαστικά ξυρισμένου προσώπου του ότι είχε μυριστεί την παρουσία μυστικών πρακτόρων.

Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος κάλυψε ή συνέπεσε, μεταξύ πολλών άλλων, με τα μυθιστορήματα με ήρωα τον Ρίτσαρντ Χάνεϊ του Τζον Μπιούκαν και το *Ασέντεν ή Ο Βρετανός πράκτορας* του Σόμερσετ Μομ. Αυτοί οι δύο συγγραφείς μπορεί να θεωρηθεί ότι χαρακτηρίζουν τις δύο κατευθύνσεις που ακολούθησε στη συνέχεια η κατασκοπευτική λογοτεχνία. Η πρώτη είναι η περιπέτεια, ιστορίες ηρωικών ανδραγαθιών και δράσης, η δεύτερη το δράμα συνείδησης, ηθικής αμφιταλάντευσης και αβέβαιων συνεπειών. Μπαίνει κανείς στον πειρασμό να υποστηρίξει ότι ο κλάδος της περιπέτειας άνθισε, μέσω του Έρικ Άμπλερ και άλλων,

στον Ίαν Φλέμινγκ· και το πιο εσωτερικό δράμα συνείδησης απογειώθηκε, μέσω του Γκράχαμ Γκριν και άλλων, στον Τζον Λε Καρέ. Αναμφίβολα, τόσο ο Φλέμινγκ όσο και ο Λε Καρέ είναι οι συγγραφείς που σφραγίζουν περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο συνάδελφό τους του εικοστού αιώνα το πώς βλέπουμε την κατασκοπεία και τους μυστικούς πράκτορες.

Παρ' όλα αυτά, πρόκειται για έναν πολύ πρόχειρο και αβασάνιστο διαχωρισμό και θα μπορούσε κάποιος να υποστηρίξει ότι, στο *Casino Royale* τουλάχιστον, ο Φλέμινγκ πατάει και στις δύο κατηγορίες. Ο Μποντ που μας παρουσιάζεται εδώ διαφέρει από κάποιες απόψεις από τον Μποντ των ταινιών. Είναι πάντα ήρωας και άνθρωπος της δράσης, αλλά συνάμα είναι ευάλωτος – ουρλιάζει και πνίγει αναφιλητά όταν τον βασανίζουν, αντίθετα από την πιο χαζοχαρούμενη αντίδραση στην ταινία του 1967– και έχει τάσεις αυτοαμφισβήτησης. Σε κάποιο σημείο αμφισβητεί πραγματικά το κατά πόσο έχει διαλέξει τη σωστή καριέρα και, αποφασίζοντας να παραιτηθεί, βρίσκεται σε σύγχυση σχετικά με τις επόμενες επιλογές του. Αυτά τα χαρακτηριστικά θα δέσποζαν πιο επιβλητικά στην εικόνα μας για τον Μποντ αν ο Φλέμινγκ τα δραματοποιούσε, αντί να τα περιγράφει απλώς – αν και η σύγχρονη εικόνα του Μποντ απορρέει σε τέτοιο βαθμό από τον κινηματογραφικό ήρωα, ώστε οι περισσότεροι άνθρωποι πιθανότατα δεν έχουν ιδέα τι έγραψε ο Φλέμινγκ.

Αυτή η εικόνα, είτε είναι απόρροια σελιδών είτε βιβλίου, είναι η μακρόχρονη λογοτεχνική κληρονομιά του Φλέμινγκ. Στα πρώτα χρόνια, ο Μποντ πολεμήθηκε ως βαθιά ανήθικος, κυρίως επειδή τον θεωρούσαν ερωτύλο,

τζογαδόρο και πότη, εκτός από εγωιστή και αδίστακτο δολοφόνο. Τουλάχιστον ένα τεύχος της εφημερίδας του Στρατού Σωτηρίας *War Cry* –που διανεμόταν δωρεάν από γενναίες ψυχές στις παμπ– είχε πρωτοσέλιδα που καταδίκασαν τον Μποντ και όλα όσα αντιπροσώπευε. Οι περισσότεροι σύγχρονοί του κριτικοί αγνοούσαν τον ίδιο τον Μποντ –έχοντας παραιτηθεί από την αναμέτρηση, ίσως– και έστρεφαν τα πυρά τους στον δημιουργό του, κατηγορώντας τον σαν μισογύνη και σαδιστή. Ό,τι κι αν καταλογίζει κανείς στον Φλέμινγκ πάντως, δεν είναι δύσκολο να υπερασπιστεί τον Μποντ σαν έναν άνθρωπο γενναίο, αποφασιστικό, πολυμήχανο, πατριώτη και πιστό, ικανό να αγαπήσει, χωρίς ίχνος μοχθηρίας. Στη διάρκεια της φρικιαστικής και κάθε άλλο παρά κωμικής σκηνης βασανισμού στο *Casino Royale*, ο Μποντ είναι αποφασισμένος να μην υλοκύψει, μια σπάνια –και σίγουρα σπάνια επιτυχής– αρετή.

Με αυτά τα δεδομένα, είναι πιο ενδιαφέρον να σκεφτεί κάποιος το αντίκτυπο της εικόνας του Μποντ, παρά να απαριθμήσει τα συστατικά της. Είναι μια πραγματικά διεθνής φίρμα, περισσότερο και από τον Τζορτζ Σμάλι του Λε Καρέ και, αντίθετα από την Κόκα Κόλα, δεν έχει σοβαρό ανταγωνισμό. Το *Casino Royale*, ένα αυθεντικό μυθιστόρημα της εποχής του και αμιγώς βρετανικό στην εστίασή του, έφερε στον κόσμο έναν ήρωα που αποδείχτηκε διαχρονικός και διεθνής. Αυτό έγινε εν μέρει λόγω της ψυχαγωγικής αξίας του, αλλά όχι μόνο: μονάχος σχεδόν, ο Μποντ έσωσε την έννοια του ήρωα από μια περίοδο που προσέδιδε στον σακατεμένο αντήρωα ηρωική αίγλη. Φυσικά δεν παίρνουμε σοβαρά τους κινηματογραφικούς του άθλους,

ωστόσο διατηρεί ζωντανή την ιδέα ενός ήρωα ως το άτομο που αγωνίζεται ενάντια στο κακό και σώζει τον κόσμο. Δεν χρειάζεται να πιστεύουμε ότι υπάρχουν τέτοιοι άνθρωποι για να ωφεληθούμε από την ιδέα· επιτρέπουν τη διατήρηση της αισιοδοξίας. Αυτό και το γεγονός ότι κάνει τα πάντα με στυλ –όπως το ήθελε ο δημιουργός του– είναι πιθανότατα το κλειδί της γοητείας του.

Παρά τις συχνές δηλώσεις αποποίησης εκείνων που γνωρίζουν τις μυστικές υπηρεσίες εκ των έσω, ευρέως ο Μποντ θεωρείται εκφραστής της πραγματικότητας. Λιγότερο ευρέως εκτιμάται ο βαθμός στον οποίο μπορεί όντως να σφυρηλάτησε την καθημερινή πραγματικότητα της κατασκοπείας με την επιρροή του στο πώς την αντιλαμβανόμαστε. Αυτό εκφράζεται με δύο τρόπους. Κατ' αρχάς, πολλοί έξυπνοι και γενικά καλά ενημερωμένοι άνθρωποι υποθέτουν ότι η δουλειά των μυστικών υπηρεσιών συνίσταται στην εξολόθρευση ανθρώπων, αντί για την πιο πεζή πραγματικότητα να τους πλευρίζουν για να συλλέξουν πληροφορίες· οι κατάσκοποι θέλουν ζωντανές πηγές άλλωστε, όχι νεκρές. Κατά δεύτερον –και σίγουρα πιο χρήσιμο– η απήχηση του Μποντ είναι τέτοια, ώστε μέλη της MI6 ανακάλυψαν ότι μπορείς να πας στις πιο απομακρυσμένες και απομονωμένες κοινότητες του κόσμου και να πεις «Είμαι από τη Βρετανική Υπηρεσία Πληροφοριών και θα ήθελα να με βοηθήσετε» και να βρεις ανταπόκριση. Δεν είναι το ίδιο να λες «Έρχομαι από τη Βελγική Υπηρεσία Πληροφοριών» και μετά να πρέπει να εξηγείς.

Βέβαια, δεν πιστεύουμε στον Τζέιμς Μποντ, αλλά υπάρχει ένα κομμάτι μας που θέλει να πιστέψει σε αυτόν, όπως ακριβώς και ο δημιουργός του. Θέλουμε να διατηρήσουμε

ζωντανή την πιθανότητα να υπάρχει. Και γι' αυτό ακριβώς
εξακολουθούμε να διαβάζουμε το *Casino Royale*.

Alan Judd, 2012

Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΠΡΑΚΤΟΡΑΣ

Ο ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΑΡΩΜΑΤΩΝ, καπνού και ιδρώτα στη σάλα ενός καζίνο είναι απωθητικός στις τρεις τα ξημερώματα. Και τότε, η διάβρωση της ψυχής που προκαλεί ένα μεγάλο ποντάρισμα –ένα κράμα απληστίας και φόβου και νευρικής υπερδιέγερσης– γίνεται αβάσταχτη και οι αισθήσεις ξυπνούν και εξεγείρονται εναντίον της.

Ο Τζέιμς Μποντ συνειδητοποίησε ξαφνικά ότι ήταν κουρασμένος. Πάντα ήξερε πότε μπούχιζε το σώμα ή το μυαλό του και πάντα ενεργούσε ανάλογα. Αυτό τον βοηθούσε να αποφεύγει την καταπόνηση και την άμβλυνση των αισθήσεων που επιφέρουν λάθη.

Απομακρύνθηκε διακριτικά από τη ρουλέτα στην οποία έπαιζε και πήγε να σταθεί στην μπρούντζινη κουπαστή στο ύψος του στήθους που περιέβαλε το κεντρικό τραπέζι της «πριβέ σάλας».

Ο Λε Σιφρ έπαιζε ακόμα και, προφανώς, εξακολουθούσε να κερδίζει. Μπροστά του υπήρχε μια ανάκατη στοίβα από στικτές μάρκες των εκατό χιλιάδων φράγκων. Στη σκιά του χοντρού αριστερού του πήχη φώλιαζε μια διακριτική στοίβα

από μεγάλες κίτρινες, αξίας μισού εκατομμυρίου φράγκων η μία.

Ο Μποντ περιεργάστηκε το περίεργο, εντυπωσιακό προφίλ για λίγο και έπειτα ανασήκωσε τους ώμους για να διώξει τις σκέψεις του και απομακρύνθηκε νωχελικά.

Το κιγκλίδωμα που περικλείει το *caisse* (το ταμείο) φτάνει σχεδόν ως το πιγούνι, ενώ ο ταμίας, που συνήθως δεν είναι τίποτα παραπάνω από κατώτερος τραπεζικός υπάλληλος, κάθεται σε ένα σκαμνί και κάθε τόσο βουτάει στις στοίβες από χαρτονομίσματα και μάρκες που έχει μπροστά του. Είναι τακτοποιημένες σε ράφια, πίσω από ένα προστατευτικό κιγκλίδωμα στο ύψος περίπου του βουβώνα σου. Ο ταμίας έχει ένα κλομπ κι ένα όπλο για άμυνα, αλλά έτσι κι αλλιώς θα ήταν άωφελο να τεντωθείς πάνω από το κιγκλίδωμα για να κλέψεις κάποια χαρτονομίσματα και μετά να πηδήξεις πίσω και να βγεις από το καζίνο διασχίζοντας ένα σωρό διαδρόμους και πόρτες. Και οι ταμίες συνήθως εργάζονται σε δυάδες.

Ο Μποντ σκεφτόταν το πρόβλημα μαζεύοντας τη δεσμίδα των εκατό χιλιάδων και κατόπιν τις δεσμίδες των δέκα χιλιάδων γαλλικών φράγκων. Ένα άλλο κομμάτι του μυαλού του έβλεπε την αυριανή τακτική σύσκεψη της επιτροπής του καζίνο.

«Ο κύριος Λε Σιφρ έβγαλε δύο εκατομμύρια. Έπαιξε το συνηθισμένο παιχνίδι του. Η δεσποινίς Φέρτσαϊλντ κέρδισε ένα εκατομμύριο σε μία ώρα και κατόπιν έφυγε. Κέρδισε τρία “μπάνκο”* του μεσέ Λε Σιφρ και κατόπιν αποχώρησε. Έπαιξε με πλήρη απάθεια. Ο υποκόμης του Βιλοέρν έβγαλε

---

* Στο πακάρά, μπάνκο λέγεται το ποντάρισμα (μιζα) του «τραπεζίτη» (κν. της μάνας ή μπάνκας»). (Σ. τ. Μ.)

ένα εκατομμύριο διακόσιες χιλιάδες στη ρουλέτα. Πόνταρε το μέγιστο στοίχημα στην πρώτη και στις τελευταίες ντουζίνες. Στάθηκε τυχερός. Και μετά ο Βρετανός, ο μίστερ Μποντ, αύξησε τα κέρδη του σε ακριβώς τρία εκατομμύρια μέσα σε δύο μέρες. Έπαιζε ένα προοδευτικό σύστημα στο κόκκινο στο τραπέζι πέντε. Ο Ντικλό, ο προϊστάμενος του τραπεζιού, έχει τις λεπτομέρειες. Φαίνεται πως είναι επίμονος και ποντάρει τη μέγιστη μίζα. Εκτός από τύχη, έχει γερά νεύρα. Στη “σουαρέ”, τα κέρδη από το σεμέν ντε φερ ανήλθαν σε χ, από το μπακαρά σε ψ και από τη ρουλέτα σε ω. Η γκανιότα, που και πάλι είχε μικρή προσέλευση, έβγαλε τα έξοδά της».

«Ευχαριστούμε, κύριε Ξαβιέ».

«Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε».

Ή κάτι τέτοιο, σκέφτηκε ο Μποντ σπρώχνοντας τις περιτροφικές πόρτες της πριβέ σάλας και γνέφοντας στον βαριεστημένο άντρα με το βραδινό κοστουμί που δουλειά του είναι να εμποδίζει την είσοδο και την έξοδο σου με τον ηλεκτρικό διακόπτη ποδιού, που μπορεί να μπλοκάρει τις πόρτες με την παραμικρή υποψία προβλήματος.

Και η επιτροπή καζίνο θα ισοζύγιζε τα βιβλία της και θα διαλυόταν, για να γυρίσει κάθε μέλος στο σπίτι του ή σε κάποιο καφέ για γεύμα.

Όσο για τη ληστεία του ταμείου –για την οποία ο Μποντ δεν ενδιαφερόταν προσωπικά, απλώς του κέντριζε ακαδημαϊκά την περιέργεια–, υπολόγισε πως θα χρειαζόσουν δέκα ικανούς άντρες, και αυτοί σίγουρα θα αναγκάζονταν να σκοτώσουν ένα-δυο υπαλλήλους, και ούτως ή άλλως πιθανότατα δεν θα μπορούσες να βρεις δέκα αδίστακτους φοινιάδες στη Γαλλία ή σε οποιαδήποτε χώρα τελικά.

Αφού έδωσε χίλια φράγκα στην γκαρνταρόμπα και κατέβηκε τα σκαλιά του καζίνο, ο Μποντ αποφάσισε ότι ο Λε Σιφρ δεν θα επιχειρούσε σε καμία περίπτωση να ληστέψει το ταμείο και αυτόματα έσβησε το ενδεχόμενο από το μυαλό του. Αντί γι' αυτό, εξέτασε τη λειτουργία των αισθήσεων εδώ και τώρα. Ένιωσε το στεγνό, άβολο χαλίκι κάτω από τα βραδινά παπούτσια του, τη δυσάρεστη, τραχιά γεύση στο στόμα του και το λεπτό στρώμα ιδρώτα κάτω από τα μπράτσα του. Ένιωθε τα μάτια του βαριά μέσα στις κόγχες τους, η μύτη και τα ιγμόρεια του ήταν μπουκωμένα. Εισέπνευσε βαθιά τον γλυκό νυχτερινό αέρα και συγκέντρωσε τις αισθήσεις και τις σκέψεις του. Ήθελε να ξέρει αν είχε ψάξει κάποιος το δωμάτιό του από την ώρα που έφυγε ο ίδιος, πριν από το δείπνο.

Διέσχισε τη φαρδιά λεωφόρο και τους κήπους του ξενοδοχείου «Σπλεντίντ». Χαμογέλασε στον ρεσεψιονίστ που του έδωσε το κλειδί του –Νο 45, στον πρώτο όροφο– και πήρε το τηλεγράφημα.

Ήταν από την Τζαμάικα και έγραφε:

KINGKSTONTZA XXXX XXXXXXX XXXX XXX ΜΠΟΝΤ
 ΣΠΛΕΝΤΙΝΤ ΡΟΥΑΓΙΑΛ-ΛΕΖ-Ο ΣΗΚΟΥΑΝΑ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΗ
 ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΟΥΡΩΝ ΑΒΑΝΑΣ ΣΕ ΟΛΑ ΚΟΥΒΑΝΕΖΙΚΑ
 ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ 1915 ΔΕΚΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΩ
 ΔΕΚΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΣΤΟΠ ΕΛΠΙΖΩ ΑΥΤΟ ΤΟ ΝΟΥΜΕΡΟ
 ΖΗΤΑΣ ΦΙΛΙΚΑ
 ΝΤΑΣΙΑΒΑ

Αυτό σήμαινε ότι δέκα εκατομμύρια φράγκα μεταφέρονταν ήδη στον λογαριασμό του. Ήταν η απάντηση σε ένα

αίτημα που είχε στείλει το ίδιο απόγευμα ο Μποντ μέσω Παρισιού στο αρχηγείο του στο Λονδίνο, ζητώντας μεγαλύτερη χρηματοδότηση. Το Παρίσι είχε μιλήσει με το Λονδίνο, όπου ο Κλέμεντς, επικεφαλής του τμήματος του Μποντ, μίλησε με τον Μ., που χαμογέλασε ανόρεχτα και είπε στον «Χρηματομεσίτη» να το τακτοποιήσει με το Υπουργείο Οικονομικών.

Ο Μποντ είχε δουλέψει μία φορά στην Τζαμάικα και η κάλυψή του στην αποστολή του στη Ρουαγιάλ ήταν ότι παρίστανε έναν πολύ πλούσιο πελάτη των Κυρίων Κάφερι, της βασικής εταιρείας εισαγωγών και εξαγωγών της Τζαμάικα. Άρα ελεγχόταν μέσω Τζαμάικα, μέσω ενός λιγομίλητου τύπου που ήταν διευθυντής του φωτογραφικού τμήματος της *Ντέλι Γκλίνερ*, της ξακουστής εφημερίδας της Καραϊβικής.

Αυτός ο άντρας στην *Γκλίνερ*, ονόματι Φόσσετ, ήταν λογιστής σε μία από τις κυρίαρχες εταιρείες αλίευσης χελωνών στις νήσους Κέιμαν. Ένας άντρας από τα Κέιμαν, που παρουσιάστηκε εθελοντικά με την έκρηξη του πολέμου, κατέληξε ταμίας σε μια μικρή οργάνωση πληροφοριών του Ναυτικού στη Μάλτα. Στο τέλος του πολέμου, όταν ετοιμαζόταν με βαριά καρδιά να επιστρέψει στα Κέιμαν, τον εντόπισε ο τομέας της Μυστικής Υπηρεσίας με έδρα στην Καραϊβική. Έκανε εντατικά μαθήματα φωτογραφίας και κάποιων άλλων τεχνών και με την αθόρυβη συνοχογή ενός ανθρώπου με μεγάλη επιρροή στην Τζαμάικα εντάχθηκε στο τμήμα φωτογραφίας της *Γκλίνερ*.

Όταν δεν ξεσκαρτάριζε φωτογραφίες που υπέβαλαν τα μεγάλα πρακτορεία –Κείστοουν, Ρόιτερς, Γιουνιβέρσαλ, Άι Εν Πι και Γουάιντ-Γουόρντ–, λάμβανε

επιτακτικές εντολές από τηλεφώνου από έναν άντρα που δεν είχε συναντήσει ποτέ για να εκτελέσει κάποιες απλές αποστολές, που δεν απαιτούσαν τίποτα παραπάνω από απόλυτη εχεμύθεια, ταχύτητα και ακρίβεια. Γι' αυτές τις περιστασιακές υπηρεσίες λάμβανε είκοσι λίρες τον μήνα, που κατατίθεντο στον λογαριασμό του στη Βασιλική Τράπεζα του Καναδά από έναν φανταστικό συγγενή στην Αγγλία.

Η τωρινή αποστολή του Φόσετ ήταν να προωθεί άμεσα στον Μποντ, χωρίς περικοπές, το κείμενο μηνυμάτων που λάμβανε τηλεφωνικά στο σπίτι του από τον ανώνυμο σύνδεσμό του. Αυτός ο τελευταίος του είχε πει ότι τίποτε από ό,τι του ζητούσαν να στείλει δεν θα δημιουργούσε υποψίες στο ταχυδρομείο της Τζαμάικα. Έτσι, δεν ξαφνιάστηκε όταν διορίστηκε ξαφνικά εξωτερικός συνεργάτης του «Πρακτορείου Ναυτικού Τύπου και Φωτογραφίας», με γραφεία στη Γαλλία και την Αγγλία, έναντι ενός πρόσθετου μηνιαίου επιδόματος της τάξεως των δέκα λιρών.

Αισθανόταν ασφαλής και εμψυχωμένος, έκανε όνειρα για παρασημοφόρηση ή απόκτηση τίτλου, έδωσε προκαταβολή για ένα ολοκαίνουριο Μόρις Μάινор. Αγόρασε και τα γυαλιά ηλίου με πράσινους φακούς που λαχταρούσε από καιρό και τον βοήθησαν να τονίσει την παρουσία του στο τμήμα φωτογραφίας της εφημερίδας.

Μέρος αυτού του ιστορικού του αφανούς συνεργάτη πέρασε αυτόματα από τον νου του Μποντ. Ήταν συνηθισμένος στον έμμεσο έλεγχο και μάλλον τον προτιμούσε. Ένωθε σαν να τον κανάκευαν κατά μία έννοια, επιτρέποντάς του ένα παράθυρο μίας ή δύο ωρών καθυστέρησης στις επαφές του με τον Μ. Ήξερε ότι μάλλον ήταν αυταπάτη, ότι

πιθανότατα υπήρχε κι άλλο μέλος της Υπηρεσίας στη Ρουαγιάλ-λεζ-Ο* που ανέφερε ανεξάρτητα από αυτόν, αλλά του έδινε την ψευδαίσθηση ότι δεν βρισκόταν λιγότερο από διακόσια πενήντα χιλιόμετρα από τη Μάγχη, από εκείνο το βλοσυρό κτίριο γραφείων κοντά στο Ρίτζεντς Παρκ, ότι δεν τον παρακολουθούσαν και δεν κρινόταν από εκείνους τους λίγους ψυχρούς εγκέφαλους που έλεγχαν το παιχνίδι. Όπως ο Φόσσετ, ο εκ Νήσων Κέιμαν στο Κίνγκστον, ήξερε ότι αν εξοφλούσε αμέσως το Μόρις Μάινор αντί να υπογράψει τη συμφωνία μίσθωσης με πρόθεση αγοράς, κάποιος θα το μάθαινε στο Λονδίνο και πιθανότατα θα ζητούσε να μάθει πού βρήκε τα λεφτά.

Ο Μποντ διάβασε το τηλεγράφημα δύο φορές. Έσκισε ένα έντυπο τηλεγραφήματος από το μπλοκ στη ρεσεψιόν (γιατί να τους αφήσει αντίγραφα;) και έγραψε την απάντησή του με κεφαλαία γράμματα:

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΝΕΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΙΣ
ΜΠΟΝΤ.

Το έδωσε στον υπάλληλο και έβαλε το τηλεγράφημα με την υπογραφή «Ντασίλβα» στην τσέπη του. Τα αφεντικά (αν υπήρχαν) του ρεσεψιονίστ μπορούσαν να πληρώσουν για αντίγραφο από το τοπικό ταχυδρομείο, αν το τσιράκι τους δεν είχε ήδη ανοίξει τον φάκελο με ατμό ή δεν είχε διαβάσει ανάποδα το μήνυμα στα χέρια του Μποντ.

Πήρε το κλειδί του και καληνύχτισε πριν κάνει μεταβολή προς τις σκάλες, γνέφοντας στον χειριστή του ανελκυστήρα.

* Η κωμόπολη Royale-les-Eaux είναι γέννημα της φαντασίας του συγγραφέα. (Σ.τ.Μ.)